

THEMIS

BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

Doç. Dr. Tolunay OZANEMRE YAYLA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

BORÇLAR HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI

I. BORÇ İLİŞKİSİ VE BORÇ KAVRAMLARI İLE BORÇ İLİŞKİSİNİN UNSURLARI	3
A. Borç İlişkisi ve Borç Kavramları	3
1. Borç İlişkisi Kavramı	3
2. Borç Kavramı.....	3
B. Borç İlişkisinin Unsurları	4
1. Geniş Anlamda Borç İlişkisinin Unsurları ve Geniş Anlamda Borç İlişkisinde Edim Yükümlülükleri ile Yan Yükümler	4
a. Geniş Anlamda Borç İlişkisinin Unsurları.....	4
b. Geniş Anlamda Borç İlişkisinde Doğan Edim Yükümlülükleri ile Yan Yükümler.....	4
2. Dar Anlamda Borç İlişkisinin Unsurları	6
a. Genel Olarak.....	6
b. Alacaklı	7
aa. Genel olarak.....	7
bb. Alacaklının borç ilişkisinde doğan hakları.....	7
c. Borçlu	7
d. Dar Anlamda Borcun Konusu: Edim	7
II. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER.....	8
A. İrade Serbestisi.....	8
B. Dürüstlük İlkesi.....	9

C. Kusur İlkesi.....	10
D. İvazlılık İlkesi.....	10
E. Üçüncü Kişi Aleyhine Borç Kurulamaması	10
F. Rızalık İlkesi.....	10
G. Nispiilik İlkesi	11
1. Genel Olarak.....	11
2. Kuvvetlendirilebilen Nispî Haklar ve Bu Haklarda Hakkın Kuvvetlendirilmesinin Etkisi.....	11
a. Kuvvetlendirilebilir Nispî Haklar	11
b. Kuvvetlendirilebilir Bir Hakkın Kuvvetlendirilmesinin Etkisi.....	11
III. BORÇ VE SORUMLULUK.....	12
IV. EKSİK BORÇLAR.....	12
V. YENİLİK DOĞURAN HAKLAR.....	13
VI. İTİRAZ VE DEF'İ.....	14

İKİNCİ BÖLÜM BORCUN KAYNAKLARI

§1. SÖZLEŞME	15
I. SÖZLEŞME KAVRAMI.....	15
II. HUKUKİ İŞLEM.....	15
A. Hukukî İşlem Kavramı.....	15
B. Hukukî İşlemin Unsurları.....	15
C. Hukukî İşlemin Türleri.....	16
1. Sağlararası Hukukî İşlem – Ölüme Bağlı Hukukî İşlem.....	16
2. Taahhüt İşlemi – Tasarruf İşlemi	16
3. Sebebe Bağlı İşlem (İllî İşlem) – Sebepten Soyut İşlem (İlletten Mücerret İşlem).....	17
4. Kazandırıcı İşlem – Borçlandırıcı İşlem	19
5. Sebebi Gösterilmiş İşlem – Sebebi Gösterilmemiş İşlem	19
6. Tek Taraflı Hukukî İşlem – İki ve Çok Taraflı Hukukî İşlem	20
III. SÖZLEŞMENİN MEYDANA GELMESİ.....	22
A. Öneri ve Kabul.....	22

1. Genel Olarak.....	22
2. Öneri (İcap)	22
a. Önerinin Tanımı ve Unsurları ile Öneriye İlişkin Bazı Özel Durumlar.....	22
aa. Önerinin tanımı ve unsurları	22
bb. Öneri bakımından özel bazı durumlar.....	23
b. Önerinin Bağlayıcılığı.....	23
aa. Genel olarak.....	23
bb. Süreli ve süresiz öneride önerinin bağlayıcılığı.....	24
aaa. Süreli öneride.....	24
bbb. Süresiz öneride	24
cc. Önerinin geri alınması (öneriden dönme)	25
dd. Ölüm veya ehliyetin kaybının öneride bulunan kişinin önerisiyle bağlılığına etkisi	25
3. Kabul	26
a. Tanımı ve Unsurları.....	26
aa. Tanımı.....	26
bb. Unsurları.....	26
b. Kabulün Geri Alınması (Kabulden Dönme)	27
c. Susmanın Kabul Anlamına Gelip Gelmediği	27
B. Sözleşmenin Tamamlandığı ve Hüküm İfade Ettiği An.....	28
1. Hazırlar Arasında Kurulan Sözleşmede.....	28
2. Hazır Olmayanlar Arasında Kurulan Sözleşmede	28
a. Açık Kabul Beyanının Arandığı Hallerde	28
b. Açık Bir Kabul Beyanında Bulunulmasının Aranmadığı Hallerde	29
IV. SÖZLEŞMELERDE GEÇERLİLİK ŞARTLARI	29
A. Genel Olarak Geçerlilik Şartının Bulunmamasının Yaptırımı: Sözleşmenin Geçersizliği	29
1. Sözleşmelerde Geçersizlik Kavramı.....	29
2. Sözleşmelerde Geçersizlik Türleri	30
B. Kesin Hükümsüzlük Yaptırımını Ortaya Çıkaran Geçerlilik Şartları	32
1. Tarafların Hukukî İşlem Ehliyetine Sahip Olması.....	32
2. Belli Bir Geçerlilik Şekli Öngörülmüşse Buna Uyulmuş Olması..	33
a. Genel Olarak Geçerlilik Şekli	33
b. Kanunî Şekil	34

aa. Genel olarak.....	34
bb. Yazılı şekil	34
aaa. Yazılı Şekilde Metin ve İmza.....	34
i. Genel olarak.....	34
ii. Metin	34
iii. İmza	34
bbb. Adî yazılı şekil – nitelikli yazılı şekil ayrımı	35
ccc. Yazılı şekle tâbi bazı sözleşmeler	35
ddd. Beyaza imza.....	36
eee. Yazılı şekle tâbi sözleşmelerde değişiklikler	36
cc. Resmî şekil (Resmî yazılı şekil).....	36
aaa. Genel olarak resmî şekil	36
bbb. Resmî şekle tâbi bazı sözleşmeler	37
ccc. Resmî şekle tâbi sözleşmelerde değişiklikler	37
c. İradî Şekil	37
d. Geçersiz İşlemlerde Dönüştürme (Tahvil)	38
3. İşlemin Muvazaalı Olmaması.....	38
a. Muvazaanın Tanımı ve Muvazaanın Türleri.....	38
aa. Muvazaanın Tanımı.....	38
bb. Muvazaanın Türleri	38
aaa. Genel olarak muvazaanın türleri.....	38
bbb. Sözleşmenin niteliğinde muvazaa.....	39
i. Mutlak muvazaa	39
ii. Nispi muvazaa	41
ccc. Bedel muvazaası	43
b. Muvazaanın İleri Sürülmesi ve İspatı.....	43
aa. Muvazaanın ileri sürülmesi	43
bb. Muvazaanın ispatı	43
c. İnançlı İşlem ve Muvazaadan Farkı.....	44
4. İşlemin (Sözleşmenin) TBK m. 27'ye Aykırı Olması	44
a. Genel Olarak	44
b. Sözleşmenin Emredici Hükümlere Aykırı Olması.....	45
c. Sözleşmenin Ahlâka Aykırı Olması.....	45
d. Sözleşmenin Kişilik Haklarına Aykırı Olması.....	45
e. Sözleşmenin Kamu Düzenine Aykırı Olması.....	46
f. Sözleşmenin Konusunun Başlangıçtan İtibaren Objektif Olarak İmkânsız Olması.....	46

C. Bulunmaması İptal Yaptırımını Ortaya Çıkaran Geçerlilik Şartları: İradelerin Sağlıklı Olması ve Aşırı Yararlanmanın Bulunmaması	47
1. Genel Olarak.....	47
2. İradelerin Sağlıklı Olması Gereği Çerçevesinde İrade Sakatlığı Halleri	47
a. Yanılma	47
aa. Genel olarak	47
bb. Esaslı yanılma halleri	47
cc. Karşı tarafın yanılmaya ilişkin olarak iyiniyetli olmamasının sözleşmeye etkisi.....	50
dd. Yanılmada dürüstlük kuralının rolü.....	50
ee. Yanılmada sözleşmenin iptali (bağlı olmama bildiriminde bulunma) imkânı	50
ff. Yanılmada tazminat	51
b. Aldatma.....	52
aa. Tanımı ve şartları	52
bb. Aldatmayı sözleşmenin karşı tarafının veya bir üçüncü kişinin gerçekleştirmesi	52
cc. Aldatmada sözleşmenin iptali (bağlı olmama bildiriminde bulunma) imkânı	53
dd. Aldatma halinde tazminat.....	54
c. Korkutma (İkrah, Tehdit)	54
aa. Tanım ve şartları.....	54
bb. Korkutmayı sözleşmenin karşı tarafının veya bir üçüncü kişinin gerçekleştirmesi	55
aaa. Genel olarak.....	55
bbb. Üçüncü kişinin korkutmasında iyiniyetli karşı tarafın sözleşmeyi iptal eden korkutulandan uğradığı zararı talep hakkı.....	55
cc. Korkutmada sözleşmenin iptali (bağlı olmama bildiriminde bulunma) imkânı	56
dd. Korkutmada tazminat	56
3. Aşırı Yararlanmanın Bulunmaması Gereği Çerçevesinde Aşırı Yararlanma.....	57
a. Kavram.....	57
b. Aşırı yararlanmanın unsurları.....	57
c. Yararlanılanın Hakları ve Bu Hakların Tâbi Olduğu Süreler ..	58

d. Aşırı Yararlanmada Tazminat.....	59
V. SÖZLEŞMENİN GEÇERSİZLİĞİ BAĞLAMINDA DİĞER BAZI HUSUSLAR.....	59
A. Sözleşmenin Bir Bölümünde Geçersizlik.....	59
1. Kısmî Geçersizlik	59
2. Genel İşlem Koşulları.....	59
B. Geçersizliğin İleri Sürülmesinde Dürüstlük Kuralının Rolü	61
C. Geçersizlik Yaptırımları ve Yokluğa İlişkin Özellikler.....	62
1. Kesin Hükümsüzlük ile İptal Arasındaki Farklar ve Ortak Özellikler.....	62
a. Kesin Hükümsüzlük ile İptal Arasındaki Farklar	62
b. Kesin Hükümsüzlük ile İptal Arasındaki Ortak Özellikler	62
2. Borçlar Hukukunda Yokluk ve Kesin Hükümsüzlük Arasındaki İlişki ve Farklar.....	63
a. Borçlar Hukukunda Yokluk ve Kesin Hükümsüzlük Arasındaki İlişki	63
b. Borçlar Hukukunda Yokluk ve Kesin Hükümsüzlük Arasındaki Farklar.....	63
VI. SÖZLEŞMENİN YORUMLANMASI VE TAMAMLANMASI	63
A. Genel Olarak.....	63
B. Sözleşmenin Yorumlanması	64
1. Kavram ve Genel Esaslar	64
2. Sözleşmenin Yorumlanmasında Teoriler	64
3. Sözleşmenin Yorumlanmasında Hâkimin Dikkate Alacağı Başlıca Yorum Kuralları.....	65
4. İrade ile Beyan Arasında Uygunsuzluk.....	66
C. Sözleşmenin Tamamlanması.....	67
VII. SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU.....	68
A. Genel Olarak	68
B. Kanunda Doğan Sözleşme Yapma Zorunluluğu.....	68
1. Genel Olarak	68
2. Hukukî Sonuçları	69
C. Dürüstlük Kuralından Doğan Sözleşme Yapma Mecburiyeti	69
1. Genel Olarak.....	69

2. Hukukî Sonuçları	69
D. Sözleşmeden (Ön Sözleşmeden veya Sözleşme Yapma Vaadinden) Doğan Sözleşme Yapma Mecburiyeti	70
1. Genel Olarak	70
2. Hukukî Sonuçları	71
a. Genel Olarak	71
b. Taşınmaz Satış Vaadi Bakımından Özel Durum.....	71
aa. Vaat alacaklısının asıl sözleşmenin kurulmasıyla birlikte tescilin gerçekleştirilmesini talep etme imkânı.....	71
bb. Taşınmaz satış vaadinde satış sözleşmesinin yapılmasını isteme hakkının tapuya şerh verilerek kuvvetlendirilebilmesi imkânı	71
VIII. İLAN SURETİYLE YAPILAN VAATLER.....	72
A. Genel Olarak.....	72
B. Türleri.....	73
1. Ödül Vaadi	73
2. Ödüllü Yarışma.....	73
C. Ödül Vaadinden Dönme.....	73
IX. BORCUN (KAZANDIRMANIN) SEBEBİ VE SEBEBİ GÖSTERİLMEKSİZİN YAZILI BORÇ KABULLENMESİ (İKRARI)	74
A. Borcun (Kazandırmanın) Sebebi	74
B. Sebebi Gösterilmeksizin Yazılı Borç Kabullemesi (İkrarı).....	75
X. TEMSİL.....	77
A. Genel Olarak	77
B. Temsilin Unsurları ve Özellikleri.....	78
1. Temsilin Unsurları	78
2. Temsilin Özellikleri.....	78
C. Temsil İlişkisinin Kurulması ve Benzer Hukukî İlişkilerden Farkı.....	79
1. Temsil İlişkisinin Kurulması.....	79
a. Temsil İlişkisini Kuran İşlem: Temsil Yetkisi Verme İşlemi....	79
b. Temsilcinin Yetkiyi Devretmesi veya Bir Üçüncü Kişiyi Yetkilendirmesinde Temsil İlişkisi.....	80
c. Temsil Yetkisi Vermeye İlişkin İşlemin Şekli	80
2. Temsilin Benzer Hukukî İlişkilerden Farkı	81

a.	Vekâletten Farkı.....	81
b.	Acentelikten Farkı.....	81
D.	Temsil Yetkisinin Kapsamı.....	82
1.	Genel Olarak	82
2.	Yetkinin Kapsamına İlişkin Çeşitli Ayrımlar.....	83
a.	Genel Yetki – Sınırlı Yetki – Özel Yetki Ayrımı.....	83
b.	Aktif Yetki – Pasif Yetki Ayrımı.....	84
c.	Tek Başına Yetki – Müteselsil Yetki – Birlikte Yetki Ayrımı ...	84
3.	Temsilcinin Kendi Kendisiyle İşlem Yapması ve Çifte Temsil.....	84
a.	Temsilcinin Kendi Kendisiyle İşlem Yapması	84
b.	Çifte Temsil	85
E.	Temsilcinin Temsil Yetkisini Kötüye Kullanması	85
F.	Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	86
1.	Temsil Yetkisini Sona Erdiren Sebepler.....	86
2.	Temsil Yetkisinin Sona Ermesinde İyiniyetli Üçüncü Kişilerin Korunması.....	88
a.	Temsilcinin Yetkinin Sona Erdiğini Bilmiyor Olması Halinde	88
b.	Temsilcinin Yetkinin Sona Erdiğine İlişkin Olarak İyiniyetli Olmadığı Durumlarda İşlemin Tarafı Olan İyiniyetli Üçüncü Kişilerin Korunması.....	89
aa.	Temsil yetkisinin ilanında	89
bb.	Temsilciye yetkiyi gösterir bir yetki belgesi verilmesinde	90
aaa.	Genel olarak.....	90
bbb.	Yetki belgesinin verilmesinden sonra temsil yetkisi geri alınmış veya sınırlanmışsa	90
ccc.	Yetki belgesinin verilmesinden sonra temsil yetkisi diğer bir sebeple sona ererse	91
3.	İyiniyetli Üçüncü Kişilerin Temsil Edilen Karşısında Korunduğu Durumlar Dışında Yetkisiz Temsilin Hükümleri	92
§2. HAKSIZ FİİLLER		94
I.	GENEL OLARAK.....	94
II.	HAKSIZ FİİLİN (DAR ANLAMDA HAKSIZ FİİLİN)	
UNSUURLARI		95
A.	Genel Olarak.....	95
B.	Fiil.....	95

C. Fiilin Hukuka Aykırı Olması.....	95
1. Hukuka Aykırılık Kavramı	95
2. Hukuka Uygunluk Sebepleri	95
a. Genel Olarak.....	95
b. Zarar Görenin Rızası	96
c. Kamu Hukukuna Dayanan Yetki.....	97
d. Özel Hukuka Dayanan Yetki	97
e. Üstün Nitelikli Kamu Yararı.....	97
f. Üstün Nitelikli Özel Yarar	97
g. Haklı Savunma.....	98
h. Zorunluluk Hali.....	99
i. Hakkını Korumak İçin Kuvvet Kullanma.....	101
D. Zarar	101
1. Genel Olarak.....	101
2. Zarara İlişkin Çeşitli Ayrımlar Çerçevesinde Zararın Türleri	101
E. Nedensellik Bağı (İllyet Bağı)	103
1. Genel Olarak.....	103
2. Birden Çok Sebebin Varlığında Nedensellik Bağı.....	104
3. Nedensellik Bağının Kesilmesi.....	106
F. Kusur	106
1. Genel Olarak	106
2. Kusurun Çeşitleri.....	107
3. Kusur Ehliyeti	107
a. Genel Olarak	107
b. Kusur Ehliyetinden Yoksun Ayırt Etme Gücünden Sürekli Yoksunların Hakkaniyet Sorumluluğu	107
c. Geçici Olarak Ayırt Etme Gücünü Kaybedenlerin Haksız Fiil Sorumluluğu	108
III. AHLÂKA AYKIRI FİİLLERDEN SORUMLULUK	109
IV. KUSURA DAYANMAYAN SORUMLULUK	110
A. Genel Olarak.....	110
B. Kusura Dayanmayan Sorumluluğun Dayandığı Esas	111
C. Kusura Dayanmayan Sorumlulukta Ek (Munzam) Kusur.....	112
D. Başlıca Kusura Dayanmayan Sorumluluk Halleri.....	112

1. Adam Çalıştıranın Sorumluluğu	112
a. Genel Olarak.....	112
b. Sorumluluğun Şartları	113
c. Rücu Hakkı.....	115
2. Ev Başkanının Sorumluluğu.....	116
a. Genel Olarak	116
b. Sorumluluğun Şartları	116
c. Rücu hakkı.....	119
3. Hayvan İdare Edenin Sorumluluğu	119
a. Genel Olarak	119
b. Sorumluluğun Şartları	119
c. Rücu Hakkı.....	121
d. İdare Edilen Hayvanın Bir Taşınmaza Zarar Vermesi Durumunda Taşınmaz Zilyedine Tanınan Haklar ve Yükümlülükler	121
4. Önemli Ölçüde Tehlike Arz Eden İşletmede İşletme Sahibinin ve İşletenin Sorumluluğu.....	122
a. Genel Olarak	122
b. Sorumluluğun Şartları	123
c. Zararın Tazmini veya Denkleştirilmesi	124
5. Araç İşletenin Sorumluluğu.....	124
a. Genel Olarak	124
b. İşletilme Halindeki Motorlu Aracın Sebep Olduğu Zarardan Sorumluluk.....	125
aa. Sorumluluğun KTK'daki yeri, dayandığı esas ve sorumluluğun uygulama alanı	125
bb. Sorumluluğun şartları ve rücu hakkı.....	126
cc. Sorumlu kişiler ile birden fazla sorumlu kişinin müteselsil sorumluluğu.....	128
aaa. Sorumlu kişiler.....	128
i. Genel olarak.....	128
ii. Gerçek işleten	128
iii. Farazî işleten	129
bbb. Birden Fazla Sorumlu Kişinin Müteselsil Sorumluluğu.....	129

c.	İşletilme Halinde Olmayan Motorlu Aracın Sebep Olduğu Zarardan Sorumluluk.....	130
d.	Gerçekleşen Trafik Kazasında Zarar Görenlere Yardım Edenlerin Uğradıkları Zararlardan Sorumluluk.....	131
e.	Birden Fazla Motorlu Aracın Katıldığı Kazalarda Araç İşletenlerin Birbirlerine Karşı Sorumlulukları.....	132
aa.	İşletenlerden birinin bedensel bir zarara uğraması halinde.....	132
bb.	İşletenlerden birinin malvarlığı zararına uğraması halinde.....	132
f.	Çalıntı veya Gasp Edilmiş Bir Aracın Neden Olduğu Zararlardan Sorumluluk.....	133
g.	Sorumsuzluk Anlaşması	134
h.	Zamanaşımı	134
6.	Yapı Malikinin Sorumluluğu.....	135
a.	Genel Olarak	135
b.	Sorumluluğun Şartları	136
c.	Sorumlu Kişi.....	137
aa.	Genel olarak sorumlu kişiler.....	137
bb.	Özel olarak malik	138
d.	Rücu Hakkı.....	139
e.	Yapı Eserinin Arz Ettiği Tehlikeyi Bertaraf Etme Yükümlülüğü.....	139
7.	Taşınmaz Malikinin Sorumluluğu	139
a.	Genel Olarak.....	139
b.	Sorumluluğun Şartları	140
aa.	TMK m. 730/I hükmünde yer alan sorumluluk bakımından	140
bb.	TMK m. 730/II hükmünde yer alan sorumluluk bakımından	142
c.	Rücu Hakkı	142
d.	Eski Hale Getirme ve Tehlikenin Bertaraf Edilmesi Talebi ..	142
8.	Devletin Tapu Sicilinin Hukuka Aykırı Olarak Tutulmasından Doğan Sorumluluğu	142
a.	Genel Olarak.....	142
b.	Sorumluluğun Şartları	143

c. Rücu Hakkı.....	144
V. BİR DEN ÇOK SORUMLULUK.....	144
A. Bir Kimsenin Birden Fazla Sebep ten Sorumlulu ğ u.....	144
B. Birden Çok Kimsenin Aynı Zarardan Sorumlulu ğ u	145
VI. ZARARIN TAZMİN İ	146
A. Maddî Zararın Tazmini	146
1. Maddî Zararın Belirlenmesi	146
a. Genel Olarak.....	146
b. Yararların Denkleştirilmesi	146
c. Bedensel Zarar ve Ölüm Halinde Maddî Tazminatın Kapsamı.....	147
aa. Genel olarak.....	147
bb. Bedensel zarar halinde	147
cc. Ölüm halinde.....	148
2. Maddî Tazminatın Belirlenmesi	150
a. Genel Olarak	150
b. Maddî Tazminatın Şekli	150
c. Tazminatın Miktarının Belirlenmesi	151
aa. Genel olarak.....	151
bb. İ ndirim sebepleri	151
d. Haksız Rekabet Halinde Maddî Tazminat.....	153
3. Maddî Tazminat Davası	153
a. Davanın Tarafları.....	153
aa. Davacı	153
aaa. Genel olarak.....	153
bbb. Maddî tazminat alacağı nın (ve talebin) mirasçılara geçi ş i.....	154
bb. Davalı	154
b. Yetkili ve Görevli Mahkeme	154
B. Manevî Zararın Tazmini	155
1. Genel Olarak.....	155
2. Ş artları.....	156
3. Manevî Tazminat Davası	157
a. Taraflar	157
aa. Davacı.....	157
aaa. Genel olarak.....	157

bbb. Manevî tazminat alacağıнын (talep hakkının) mirasçılara geçip geçmeyeceği	158
bb. Davalı	158
b. Yetkili ve Görevli Mahkeme	159
C. Tazminat Hükümünün Değiştirilmesi ve Geçici Ödemeler	159
1. Tazminat Hükümünün Değiştirilmesi.....	159
2. Geçici Ödemeler.....	159
D. Zamanaşımı.....	159
1. Zarar Görenin Açacağı Davada Zamanaşımı (TBK m. 72/I)	159
a. Faile Karşı	159
b. Kusursuz Sorumlu Kişiye Karşı	160
2. Rücu Davasında Zamanaşımı (TBK m. 73/I)	161
3. Daimi Def'i	161
E. Ceza Hâkiminin Kararının Hukuk Davasına Etkisi	162
§3. SEBESİZ ZENGİNLEŞME	162
I. GENEL OLARAK.....	162
II. ŞARTLARI	163
A. Zenginleşme	163
B. Fakirleşme	163
C. Nedensellik Bağı.....	164
D. Haklı Bir Sebebin Bulunmaması	164
1. Genel Olarak.....	164
2. İfa Yoluyla Zenginleşmeler	164
a. İfa Sebebinin Hiç Bulunmaması.....	164
b. İfa Sebebinin Geçersiz Olması.....	164
c. İfa Sebebinin Gerçekleşmemiş Olması	166
d. İfa Sebebinin Ortadan Kalkması.....	166
3. İfa Dışı Zenginleşmeler.....	168
III. SEBESİZ ZENGİNLEŞME DAVASININ AÇILAMAYACAĞI HALLER.....	168
A. Sebepsiz Zenginleşme Talebini Bertaraf Eden Talepler	168
1. İstihkak Talebi	168
2. Zilyetliğin İadesi Talebi	168
3. Sözleşmeye Dayanan İade Talebi.....	169

B. Sebepsiz Zenginleşme Talebinin veya Başka Bir Talebin Bulunmadığı Haller	169
1. Hukuka ve Ahlâka Aykırı Amaç Güdülerek Verilen Şeylerde	169
2. Eksik Borcun İfasında	169
3. Borç Olmayan Şeyin Borçlu Olunduğu Zannıyla İfasında.....	169
IV. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMEDE İADE BORCU.....	170
A. Genel Olarak.....	170
B. İade Borcunun Kapsamı	171
1. Sebepsiz Zenginleşenin İyiniyetli Olması Halinde	171
2. Sebepsiz Zenginleşenin Kötüniyetli Olması Halinde.....	172
C. Zenginleşenin İade Sırasında İleri Sürebileceği Talepler	173
V. ZAMANAŞIMI VE DEF'İ HAKKI	175

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BORÇ İLİŞKİSİNİN HÜKÜMLERİ

§4. BORCUN İFASI.....	177
I. İFANIN HUKUKÎ NİTELİĞİ, İFADA FİİL EHLİYETİ VE TASARRUF YETKİSİ, İFANIN UNSURLARI.....	177
A. Genel Olarak.....	177
B. İfanın Hukukî Niteliği	177
C. İfada Fiil Ehliyeti ve Tasarruf Yetkisi	179
1. İfada Fiil Ehliyeti.....	179
2. İfada Tasarruf Yetkisi	180
D. İFANIN UNSURLARI	183
1. Genel Olarak	183
2. İfanın Tarafları	183
a. Borcu İfa Edecek Kişi ve Üçüncü Kişinin İfası	183
aa. Genel olarak	183
bb. Borcun üçüncü kişi tarafından ifa edilmesinin sonuçları183	
b. Borcun İfa Edileceği Kişi ve Üçüncü Kişiyne İfa.....	185
3. İfanın Konusu	187
II. ÇEŞİTLİ EDİMLERİN İFASI.....	188
A. Bölünebilir Edimlerde İfa (Kısmî İfa).....	188

B. Bölünemeyen Edimlerin İfası	190
C. Çeşit (Cins) ve Parça Borçlarında İfa	191
1. Çeşit Borcu – Parça Borcu Ayırımı ve Misli Eşya – Gayrimisli Eşya Ayırımı ile İlişkisi	191
2. Çeşit Borçlarında ve Parça Borçlarında İfa	191
a. Çeşit Borçlarında İfa	191
b. Parça Borçlarında İfa	192
3. Sınırlı Çeşit Borcu Kavramı ve Bu Borçların İfası.....	192
D. Seçimlik Borçlarda İfa.....	193
E. Para Borçlarında İfa	194
1. Genel Olarak	194
2. Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Yasal Olduğu Durumlar Bakımından Yabancı Para Borçlarında İfa	195
a. Genel Kural ve İstisnası	195
b. Yabancı Para Borcunun Vadesinde Ödenmemesi.....	196
3. Para Borçlarında Faiz	197
4. Para Borçlarında Mahsup.....	200
a. Genel Olarak.....	200
b. Tek Bir Borcun Bulunduğu Hallerde Mahsup.....	200
c. Birden Fazla Borcun Bulunduğu Hallerde Mahsup	200
5. Para Borçlarında Ödemenin İspatı.....	201
III. İFA YERİ VE İFA ZAMANI.....	202
A. İfa Yeri	202
B. İfa Zamanı.....	203
1. Genel Olarak.....	203
2. İfa Zamanının Belirlenmesi.....	203
a. Muaccel Borç – Müeccel Borç	203
b. Özel Olarak Vadeye Bağlı Borçlar	203
aa. Genel olarak.....	203
bb. Vadeye bağlı borçlarda sürenin hesaplanması	204
3. Zamanından Önce İfa	205
IV. KARŞILIKLI (TAM İKİ TARAF) BORÇ YÜKLEYEN SÖZLEŞMELERDE İFA	206
A. Genel Olarak.....	206

B. Aynı Anda İfa Kuralı ve Ödemezlik Def'i	206
C. Bir Tarafın Ödeme Güçsüzlüğü Halinde Diğer Tarafın Def'i ve Fesih Hakkı.....	206
V. ALACAKLI TEMERRÜDÜ VE BORCUN İFASINI ENGELLEYEN ALACAKLIYA İLİŞKİN DİĞER SEBEPLER.....	207
A. Alacaklı Temerrüdü	207
1. Genel Olarak	207
2. Şartları.....	208
3. Sonuçları.....	209
a. Borçtan Kurtulma İmkânı	209
aa. Genel olarak.....	209
bb. Verme borçlarında borçtan kurtulma imkânı	210
aaa. Malı tevdi hakkı	210
bbb. Malı sattırarak bedeli tevdi hakkı	211
cc. Yapma borçlarında borçtan kurtulma imkânı	212
b. Diğer İmkânlar.....	213
aa. Borçlunun sorumluluğunun hafiflemesi.....	213
bb. Hasarın alacaklıya geçmesi	213
cc. Borçlu temerrüdünün tüm hüküm ve sonuçlarıyla sona ermesi.....	213
dd. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmede alacaklının kendisine düşen edimin ifasında artık ödemezlik def'inden yararlanamaması	213
ee. Borçlunun alacaklı temerrüdü çerçevesinde yapmış olduğu masrafları ve diğer ödemeleri vekâletsiz iş görme çerçevesinde alacaklıya rücu edebilmesi	214
B. Borcun İfasını Engellenen Alacaklıya İlişkin Diğer Sebepler	214
§5. BORCUN İFA EDİLMEMESİ (BORCA AYKIRI DAVRANIŞ)	215
I. GENEL OLARAK.....	215
II. İFA DAVASI VE CEBRİ İCRA.....	216
A. Genel Olarak	216
B. Verme Tipi Borçlarda İfa Davası ve Cebri İcra	217
C. Yapma ve Yapmama Tipi Borçlarda İfa Davası ve Cebri İcra	217
III. BORCA AYKIRI DAVRANIŞIN TÜRLERİ VE HÜKÜMLERİ	218
A. KUSURLU İMKÂNSIZLIK VE HÜKÜMLERİ.....	218
1. Kavram.....	218

2. Hükümleri.....	218
B. BORCUN GEREĞİ GİBİ İFA EDİLMEMESİ (KÖTÜ İFA) VE HÜKÜMLERİ	220
1. Kavram.....	220
2. Hükümleri.....	220
C. TEMERRÜT VE HÜKÜMLERİ	220
1. Kavram	220
2. Şartları	221
3. Hükümleri (Hukukî Sonuçları).....	224
a. Genel Olarak.....	224
b. Temerrüdün Genel Sonuçları.....	225
aa. Gecikme tazminatı.....	225
bb. Beklenmedik halden (kazadan) sorumluluk (beklenmedik hal nedeniyle ortaya çıkan zararları tazmin sorumluluğu)	226
c. Temerrüdün Para Borçlarına Özgü Sonuçları.....	228
aa. Temerrüt faizi	228
bb. Aşkın (ek, munzam) zarar	229
d. Temerrüdün Tam İki Tarafa Borç Yükleyen (Synallagmatik) Sözleşmelerdeki Sonuçları	231
aa. Genel olarak.....	231
bb. Alacaklının sahip olduğu haklar.....	231
aaa. Genel olarak	231
bbb. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde temerrüde özgü hakların özellikleri	233
cc. Hakların kullanılması	234
aaa. Genel olarak.....	234
bbb. Seçimlik hakların kullanılmasına ilişkin genel özellik	235
ccc. Süre (mehil) tayinine ilişkin özellikler	235
i. Genel olarak	235
ii. Süre (mehil) tayin edilmesi gerekmeyen haller	236
ddd. Seçimlik hakların kullanılmasında zararın ispatı	238
eee. Seçimlik hakların kullanılmasında kusurun rolü	239
4. Sona Ermesi	240
5. Kısmî Temerrüt ve Hukukî Sonuçları	240

IV. BORCA AYKIRI DAVRANIŞTA ZARAR VE ZARARIN

HESAPLANMASI	241
A. Borca Aykırı Davranışta Zarar Kavramı.....	241
B. Zararın Hesaplanması.....	242
1. Genel Olarak.....	242
2. Aynen İfadan Vazgeçerek Müspet Zararın Tazmininin Talep Edilmesi Halinde Zararın Hesaplanması	242
a. Genel Olarak.....	242
b. Temerrüde Düşülen Edimin Alacaklısı Kendi Edimini İfa Etmişse.....	242
c. Temerrüde Düşülen Edimin Alacaklısı Kendi Edimini İfa Etmemişse	243
3. Sözleşmeden Dönme ve Menfi Zararın Tazmininin Talep Edilmesi Halinde Zararın Hesaplanması	243
C. Borca Aykırı Davranışta Tazminatın Kapsamının ve Şeklinin Belirlenmesi.....	244

V. SORUMSUZLUK ANLAŞMASI

A. Kavram.....	245
B. Borçlunun Sorumluluğa Neden Olabilecek Davranışı Gerçekleştiren Kişiye Göre Sorumsuzluk Anlaşmasının Türleri ve Bu Türle Göre Anlaşmanın Geçerliliği	246
1. Genel Olarak	246
2. Borçlunun Kendi Borca Aykırı Davranışından Sorumlu Olmayacağına İlişkin Sorumsuzluk Anlaşması ve Geçerliliği ...	246
3. Borçlunun Alacaklıya Karşı Yardımcı Kişinin Verdiği Zarardan Sorumlu Olmayacağına İlişkin Sorumsuzluk Anlaşması ve Geçerliliği.....	247

VI. BORÇLUNUN İFA YARDIMCILARININ FİİLİNDEN

(EYLEMLERİNDEN/BORCA AYKIRI DAVRANIŞINDAN)

SORUMLULUĞU	249
A. Genel Olarak.....	249
B. Sorumluluğun Şartları	249
C. Borçlunun İfa Yardımcılarının Eylemlerinden Sorumluluğunun Adam Çalıştıranın Sorumluluğuyla Karşılaştırılması	252
1. Genel Olarak	252
2. Farkları	252

3. Borçlunun Yanında Çalışan Kişinin Borcun İfası veya Borçtan Doğan Hakkın Kullanılmasında Alacaklıya Zarar Vermesi Durumu	254
§6. BORÇLARIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ	256
I. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN FİİLİNİ ÜSTLENME (ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN FİİLİNİ TAAHHÜT)	256
A. Kavram	256
B. Hükümleri	257
C. Üçüncü Kişinin Edimini Taahhüt ile Kefalet Arasındaki Farklar	258
II. ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA SÖZLEŞME	259
A. Genel Olarak.....	259
B. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Türleri ve Hükümleri	259
1. Türleri	259
2. Hükümleri	260
a. Tam Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Hükümleri	260
b. Eksik Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Hükümleri	261
C. Çalışana Gerçekleştirilecek Zararlara İlişkin Sorumluluk Sigortalarında Durum	262

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BORCUN VE BORÇ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ VE ZAMANAŞIMI

§7. BORCUN VE BORÇ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ	263
I. BORCUN VE BORÇ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ KAVRAMLARI	263
II. BORÇ İLİŞKİSİNİN SONA ERDİREN SEBEPLER.....	264
A. Genel Olarak	264
B. İkâle (Bozma Sözleşmesi)	264
C. Fesih	264
D. Sözleşmeden Dönme	265
E. Özel Olarak Aşırı İfa Güçlüğüne Dayanan Dönme veya Fesih	265
1. Genel Olarak	265
2. Şartları	265

3. Hükümleri.....	267
F. İptal.....	267
G. Borç İlişkisinin Yenilenmesi.....	267
III. BORCU SONA ERDİREN SEBEPLER	267
A. Genel Olarak	267
B. İbra	269
1. Kavram.....	269
2. Özellikleri	269
3. Kurulması ve Şekli	269
a. Kurulması.....	269
b. Şekli	270
C. Birleşme (Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi)	270
1. Kavram.....	270
2. Hükümleri.....	270
D. Yenileme	271
1. Kavram.....	271
2. Şartları	272
3. Türleri	273
4. Cari Hesap Sözleşmesinde Durum	273
5. Yenilemenin Sonuçları	273
E. İfa İmkânsızlığı.....	274
1. Kavram.....	274
2. Hükümleri.....	274
a. Borcun Tamamına İlişkin Kusursuz İfa İmkânsızlığının Hükümleri	274
b. Kısmî İfa İmkânsızlığının Hükümleri (Borcun Bir Kısmına İlişkin Kusursuz İfa İmkânsızlığının Hükümleri)	274
F. Takas (Ödeşme).....	275
1. Kavram.....	275
2. Şartları	275
a. Genel Olarak.....	275
b. Karşılıklı Borçluluk.....	275
aa. Temel kural	275
bb. Özel durumlar	276

aaa.	Karşılıklı borçluluk bulunmadığından takasın mümkün olmadığı bazı özel durumlar	276
bbb.	Karşılıklı borçluluk bulunmamasına rağmen takasın mümkün olduğu istisnai hal	277
c.	Borçlarda Özdeşlik.....	278
d.	Takası İleri Sürececek Olanın Alacağıın Muaccel Olması	278
aa.	Temel kural	278
bb.	Bazı özel durumlarda takas	278
aaa.	Karşılıklı borçlardan birinin eksik borç olması durumu.....	278
bbb.	Karşılıklı borçlardan birinin müaccel olması durumu	279
ccc.	Karşılıklı borçlardan birinin zamanaşımına uğramış olması durumu	279
i.	Duruma ilişkin temel kural.....	279
ii.	Zamanaşımında uğramış borçlarda özel durum	280
3.	Ancak Karşı Tarafın Rızasıyla Takas Edilebilecek Borçlar	281
4.	Takasın Sonuçları.....	282
§8.	ZAMANAŞIMI	283
I.	ZAMANAŞIMI KAVRAMI.....	283
A.	Genel Olarak	283
B.	Hak Düşürücü Süreden Farkı	283
II.	ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ BORCUN ÖZELLİKLERİ	284
III.	REHİNLE TEMİN EDİLEN ALACAKLARDA ZAMANAŞIMI ...	284
IV.	ZAMANAŞIMI SÜRELERİ, ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN BAŞLANGICI VE ZAMANAŞIMININ HESAPLANMASI.....	285
A.	Zamanaşımı Süreleri	285
B.	Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı	286
C.	Zamanaşımının Hesaplanması.....	287
V.	ZAMANAŞIMININ DURMASI VE KESİLMESİ	287
A.	Genel Olarak	287
B.	Zamanaşımının Durması	287
C.	Zamanaşımının Kesilmesi	288
1.	Genel Olarak	288
2.	Zamanaşımını Kesen Haller.....	288

a.	Zamanaşımının Borçlunun Bir Fiiliyle Kesilmesi.....	288
b.	Zamanaşımının Alacaklının Bir Fiiliyle Kesilmesi	289
c.	Zamanaşımının Yargılama veya Takibe İlişkin Bir İşlemlerle veya Yargıcın Kararıyla Kesilmesi	289
3.	Zamanaşımının Kesilmesinin Hükümleri.....	289
a.	Zamanaşımının Kesilmesinden Sonra İşleyecek Yeni Süre Bakımından.....	289
b.	Zamanaşımının Kesilmesinin Borçlu Dışında Kalan Diğer Kişilere Etkisi Bakımından	290
VI.	ZAMANAŞIMI SÜRELERİNİN KESİNLİĞİ	290
VII.	ZAMANAŞIMINDAN VAZGEÇME.....	290
VIII.	ZAMANAŞIMININ DOLMASININ HÜKÜMLERİ.....	291

BEŞİNCİ BÖLÜM BORÇ İLİŞKİSİNDE ÖZEL DURUMLAR

§9.	TESELSÜL (MÜTESELSİL BORÇLULUK VE MÜTESELSİL ALACAKLILIK).....	293
I.	GENEL OLARAK	293
II.	BORÇLULAR ARASINDA TESELSÜL (MÜTESELSİL BORÇLULUK).....	293
A.	Genel Olarak.....	293
B.	Özellikleri	295
C.	Müteselsil Borçlulukta İlişkiler	295
1.	Dış İlişki (Alacaklı ile Müteselsil Borçlular Arasındaki İlişki)	295
a.	Müteselsil Borçlulardan Her Birinin Borcun Tamamı Ödeninceye Kadar Alacaklıya Karşı Sorumlu Olması	295
b.	Müteselsil Borçlulardan Birinin Kişisel Eylemiyle Diğerlerinin Durumunu Ağırлаştırıramaması.....	295
c.	Def'i ve İtirazlar	296
aa.	Ortak def'i ve itirazlar	296
bb.	Kişisel def'i itirazlar	296
2.	İç İlişki (Müteselsil Borçlular Arasındaki İç İlişki).....	297
a.	Rücu Hakkı	297
b.	Alacaklının Haklarına Halef Olma.....	297

III. ALACAKLILAR ARASINDA TESELSÜL (MÜTESELSİL ALACAKLILIK).....298

A. Genel Olarak298

B. Hükümleri 299

§ 10. KOŞULA (ŞARTA) BAĞLI BORÇLAR..... 299

I. GENEL OLARAK 299

II. KOŞULUN TÜRLERİ, KOŞULA BAĞLANAMAYAN İŞLEMLER, YASAK KOŞULLAR VE ANLAMSIZ VEYA RAHATSIZ EDİCİ KOŞULLAR..... 300

A. Koşulun Türleri 300

1. Geciktirici Koşul – Bozucu Koşul..... 300

2. Tesadüfi Koşul – İradi Koşul – Karma Koşul..... 300

3. Olumlu (Müspet) Koşul – Olumsuz (Menfi) Koşul..... 300

B. Koşula Bağlanamayan İşlemler.....301

C. Yasak Koşullar.....301

D. Anlamsız veya Rahatsız Edici Koşullar 302

III. GECİKTİRİCİ KOŞUL..... 302

A. Genel Olarak 302

B. Geciktirici Koşulun Hüküm ve Sonuçları..... 302

IV. BOZUCU KOŞUL 304

§ 11. BAĞLANMA PARASI, CAYMA PARASI, CEZA KOŞULU 304

I. BAĞLANMA PARASI (PEY AKÇESİ) 304

II. CAYMA PARASI (CAYMA AKÇESİ)305

III. CEZA KOŞULU.....305

A. Genel Olarak305

B. Ceza ile İfa Arasındaki İlişki.....305

1. Genel Olarak.....305

2. Seçimlik Ceza Koşulu ile İfaya Eklenen Ceza Koşulu 306

3. Dönme veya Fesih Cezası Bulunduğunun Kanıtlanması İmkânı..... 307

a. Genel Olarak Dönme veya Fesih Cezası ve Bu Cezanın Ceza Koşulu ile Cayma Parasından Farkı 307

aa. Genel olarak dönme veya fesih cezası.....307

bb. Dönme/fesih cezasının ceza koşulu ile cayma parasından farkı307

b. Borçlunun Cezanın Dönme/Fesih Cezası Olduğunu Kanıtlama İmkânı	308
C. Ceza ile Zarar Arasındaki İlişki	308
D. Cezanın Miktarı ve İndirilmesi	309
§ 12. DAR VE GENİŞ ANLAMDA BORÇ İLİŞKİSİNDE TARAF DEĞİŞİKLİKLERİ.....	309
I. DAR ANLAMDA BORÇ İLİŞKİSİNDE TARAF DEĞİŞİKLİĞİ	309
A. Alacağın Devri	309
1. Genel Olarak	309
2. Alacağın Devri Kavramı, Devrin Hukukî Niteliği ve Devrin Kaynağı	311
a. Alacağın Devri Kavramı	311
b. Alacağın Devrinin Hukukî Niteliği.....	311
c. Alacağın Devrinin Kaynağı	313
3. Alacağın Devrinin Geçerlilik Şartları	314
4. Alacağın Devrinin Hükümleri ve Devredenin Devralana Karşı Sorumluluğu (Garanti Sorumluluğu)	317
a. Alacağın Devrinin Hükümleri	317
b. Alacağı Devredenin Devralana Karşı Sorumluluğu	317
aa. Çeşitli durumlarda sorumluluk	317
bb. Sorumluluğun kapsamı.....	318
5. Alacağın Devrinde Borçlunun Savunma İmkânları	318
a. Genel Olarak	318
b. Alacağın Devri İşleminde Doğan Def'i ve İtirazlar	318
c. Borçlu ile Alacaklı Arasındaki Sözleşmeden Doğan Def'i ve İtirazlar.....	319
d. Borçlunun Önceki Alacaklının Şahsına Karşı Sahip Olduğu Def'iler	319
B. Borcun Nakli (Borcun Üstlenilmesi)	320
1. Genel Olarak	320
2. İç Yüklenme Sözleşmesi ile Borcun Üçüncü Kişi Tarafından İfasından Farkı	320
a. İç Yüklenme Sözleşmesinden Farklı	320
b. Borcun Üçüncü Kişi Tarafından İfasından Farkı	321
3. Borcun Nakli Sözleşmesinin Kurulması	321

a. Genel olarak.....	321
b. Üstlenen ve Alacaklının Açık/Örtülü İrade Beyanlarıyla Kurulması	322
aa. Borcu üstlenenin süreli olarak öneride bulunması durumunda	322
bb. Borcu üstlenenin süresiz olarak öneride bulunması durumunda	322
c. İç Yüklenme Sözleşmesinin Yapıldığıın Borçlu Taraından Bildirilmesi Üzerine Alacaklının Rıza Göstermesiyle Kurulması.....	323
4. Borcun Nakli Sözleşmesinin Hükümleri.....	323
5. Borcun Naklinde Borcu Üstlenen Kişinin Savunma İmkânları.	324
6. Borcun Naklinde Alacaklının Rızasının Aranmadığı Özel Durumlar.....	325
a. Bir Malvarlığının veya İşletmenin Aktif ve Pasifleri ile Devri.....	325
b. İşletmelerin Birleşmesi	325
C. Borca Katılma.....	326
II. GENİŞ ANLAMDA BORÇ İLİŞKİSİNDE TARAF DEĞİŞİKLİĞİ...	326
A. Genel Olarak	326
B. Sözleşmenin Devri.....	326
C. Sözleşmeye Katılma.....	326
GENEL KAYNAKÇA.....	327